

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей зайняття деяких посад в органах державної влади, інших державних органах та органах місцевого самоврядування громадянами України, які мають громадянство іноземної держави», внесеного Кабінетом Міністрів України (реєстр. № 14230 від 18.11.2025)

Комітет на засіданні 15 грудня 2025 року (протокол № 250) розглянув, згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 18 листопада 2025 року (електронна картка документа (2059464), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам, проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей зайняття деяких посад в органах державної влади, інших державних органах та органах місцевого самоврядування громадянами України, які мають громадянство іноземної держави», внесений Кабінетом Міністрів України (реєстр. № 14230 від 18.11.2025).

Крім того, до Комітету надійшов лист (від 05.12.2025 № 04-23/08-2025/282100 (електронна картка документа (2076751) за підписом Голови Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Шуляк О.О. про надання до 22 грудня 2025 року експертного висновку, а також зауважень і пропозицій щодо законопроекту (реєстр. № 14230).

Проект Закону (реєстр. № 14230) підготовлено Національним агентством з питань державної служби України з метою, як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту, «належного впровадження положень Закону України від 18 червня 2025 року № 4502-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України»¹.

¹ Відповідно до абзацу другого підпункту 4) пункту 8 Розділу II Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення реалізації права на набуття та збереження громадянства України» від 18.06.2025 № 4502-ІХ Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування вказаного Закону доручено підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України проекти законів України щодо, зокрема, врегулювання питань, пов'язаних з особливостями зайняття деяких посад в органах державної влади, інших державних органах та органах місцевого самоврядування громадянами України, які також мають

Для реалізації цієї мети законопроектом пропонується внести зміни до Виборчого кодексу України та до законів України «Про Службу безпеки України», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про статус народного депутата України», «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», «Про місцеві державні адміністрації», «Про політичні партії в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування» (від 07 червня 2001 року № 2493-III), «Про Центральну виборчу комісію», «Про запобігання корупції», «Про правовий режим воєнного стану», «Про державну службу», «Про Вищу раду правосуддя», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)», «Про всеукраїнський референдум», «Про службу в органах місцевого самоврядування» (від 02 травня 2023 року № 3077-IX, набрання чинності яким передбачається не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022).

Змінами передбачено встановлення обмеження громадянам, які мають громадянство (підданство) іншої держави, включаючи громадянство держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, крім випадку примусового автоматичного набуття громадянами України, які проживають / проживали на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації, за умови проходження ними перевірки, визначеної законодавством, заборони особі, щодо якої встановлено у визначеному законодавством порядку факт наявності у неї громадянства (підданства) іншої держави, бути призначеним чи перебувати на посадах, статус яких визначається зазначеними вище законами, зокрема, бути помічником-консультантом народного депутата України.

Відповідно до частини четвертої статті 93 Регламенту Верховної Ради України та предмета відання Комітету, визначеного Постановою Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29 серпня 2019 року № 19-IX, проект Закону України (реєстр. № 14230) внесено на реєстрацію згідно з частиною першою статті 89, частиною другою статті 90 та частинами першою, другою і шостою статті 91 Регламенту Верховної Ради України, за підписом Прем'єр-міністра України (оскільки суб'єктом права законодавчої ініціативи є Кабінет Міністрів України), з пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні, пояснювальною запискою, порівняльною таблицею та електронним файлом.

Щодо змін, запропонованих законопроектом (реєстр. № 14230) до частини другої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» (пункт 4 розділу I законопроекту), Комітет зазначив таке.

Чинною редакцією частини другої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» передбачено, що помічником-консультантом

народного депутата України може бути лише громадянин України, який вільно володіє державною мовою, з урахуванням обмежень, передбачених статтею 27 Закону України «Про запобігання корупції».

Законопроектом (реєстр. № 14230) пропонується викласти в новій редакції всю частину другу статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України», тоді як перший абзац запропонованої редакції за змістом відповідає чинній редакції частини другої цієї статті. З огляду на це, частину другу фактично запропоновано доповнити новим абзацом.

Таким чином, запропоновано наступну редакцію частини другої статті 34 зазначеного Закону:

«2. Помічником-консультантом народного депутата може бути лише громадянин України, який вільно володіє державною мовою, з урахуванням обмежень, передбачених статтею 27 Закону України «Про запобігання корупції».

Помічником-консультантом народного депутата не може бути особа, яка має громадянство (підданство) іншої держави, включаючи громадянство держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, крім випадку примусового автоматичного набуття громадянства України, які проживають/проживали на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації, за умови проходження ними відповідної перевірки щодо способу набуття такого громадянства, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору, яка здійснюється Службою безпеки України, Національною поліцією та іншими державними органами у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Така перевірка передбачає, зокрема проходження психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа за згодою особи, ненадання якої вважається відмовою від проходження такої перевірки».

Враховуючи норми законодавчої техніки, доречно було би доповнити частину другу статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» новим абзацом відповідного змісту².

Водночас, у зв'язку із запропонованою новою редакцією частини другої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» Комітет вважає, що необхідно редакційно доопрацювати абзац перший цієї частини.

З цього приводу Комітет зазначив, що внаслідок внесення окремих змін до частини другої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України», її чинна редакція є невдалою. На це Комітет звертав увагу в своєму висновку на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження спільної роботи близьких осіб» (реєстр. № 2203)³, яким було внесено зміни до частини другої статті 34 Закону України «Про статус

² До прикладу, у Законі України «Про статус народного депутата України»: доповнення частини п'ятої статті 33 новим абзацом другим – згідно із Законом України від 16.10.2019 № 196-IX; доповнення частини першої статті 16 новим абзацом третім, частини четвертої статті 16 новим абзацом другим – згідно із Законом України від 02.02.2021 № 1171-IX тощо.

³ Із висновку Комітету на законопроект (реєстр. № 2203): «Комітет зауважив, що таке доповнення є редакційно невдалим, оскільки зі змісту положення вбачається, що обмеження, передбачене статтею 27 Закону України «Про запобігання корупції», формально стосується, зокрема, і вільного володіння державною мовою».

народного депутата України» (Закон України від 17 вересня 2020 року № 918-ІХ).

Після прийняття Верховною Радою України Закону України від 17 вересня 2020 року № 918-ІХ та до дня набрання ним чинності – 16 листопада 2021 року Верховною Радою України 03 грудня 2020 року було прийнято інший Закон України «Про внесення змін до статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» № 1061-ІХ (що набрав чинності 24 грудня 2020 року), яким частину другу статті 34 було прийнято в такій редакції:

«2. Помічником-консультантом народного депутата може бути лише громадянин України, який вільно володіє державною мовою».

Водночас, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження спільної роботи близьких осіб» від 17 вересня 2020 року № 918-ІХ набрав чинності 16 листопада 2021 року – тобто пізніше, аніж Закон України «Про внесення змін до статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» від 03 грудня 2020 року № 1061-ІХ – 24 грудня 2020 року, яким були внесені зміни до цієї статті. Відтак, в базі даних нормативно-правової інформації «Законодавство України» міститься еталонний електронний текст Закону України «Про статус народного депутата України», частина друга статті 34 якого є чинною в редакції Закону України від 17 вересня 2020 року № 918-ІХ з урахуванням окремих змін, внесених Законом України від 03 грудня 2020 року № 1061-ІХ.

Тому при доопрацюванні законопроекту (реєстр. № 14230) до другого читання доречно абзац першої частини другої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» викласти в такій редакції: «Помічником-консультантом народного депутата може бути лише громадянин України, який вільно володіє державною мовою», тобто без слів «з урахуванням обмежень, передбачених статтею 27 Закону України «Про запобігання корупції», оскільки таке обмеження не стосується вільного володіння державною мовою, а спільної роботи близьких осіб.

Така редакційна правка не вплине загалом на правове регулювання питання обмеження спільної роботи з народним депутатом України близьких осіб, тому що таке обмеження визначено положеннями загального антикорупційного законодавства (абзац першої частини першої, пункт 2) абзацу третьої частини першої статті 27 Закону України «Про запобігання корупції»).

Щодо запропонованої законопроектом (реєстр. № 14230) вимоги, відповідно до якої особа, яка має громадянство (підданство) іншої держави, включаючи громадянство держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, не може бути помічником-консультантом народного депутата України (крім випадку примусового набуття громадянства російської федерації під час проживання на тимчасово окупованій території за умови проходження такою особою відповідної перевірки, зокрема проходження психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа), Комітет зазначив таке.

Відповідно до частин першої та третьої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України» народний депутат України може мати

до тридцяти одного помічника-консультанта, правовий статус і умови діяльності яких визначаються вказаним та іншими законами та прийнятим відповідно до них Положенням про помічника-консультанта народного депутата, яке затверджується Верховною Радою України; помічники-консультанти народного депутата України працюють за строковим трудовим договором (на постійній основі чи за сумісництвом) або на громадських засадах.

Закон України «Про статус народного депутата України» та Положення про помічника-консультанта народного депутата України не містять положень щодо особливостей виконання помічником-консультантом народного депутата України своїх обов'язків залежно від того, на яких засадах він працює, окрім того, що «помічником-консультантом народного депутата України за строковим трудовим договором (на постійній основі чи за сумісництвом) може працювати особа, яка має вищу освіту ступеня не нижче молодшого бакалавра або бакалавра (абзац другий частини третьої статті 34 Закону України «Про статус народного депутата України», абзац другий частини третьої статті 1.1 Положення про помічника-консультанта народного депутата України).

Запропоновані законопроект (реєстр. № 14230) зміни суттєво вплинуть на порядок та строки прийняття на посаду помічника-консультанта народного депутата України (прикріплення для кадрового обслуговування до Апарату Верховної Ради України, оформлення Апаратом Верховної Ради України відповідних документів), оскільки необхідним буде проведення відповідної перевірки щодо способу набуття громадянства, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору, яка здійснюватиметься Службою безпеки України, Національною поліцією та іншими державними органами у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

При цьому такі ж вимоги законопроектом пропонується, зокрема, встановити для прийняття на роботу, вступу на службу, призначення на посаду, обрання на посаду, відповідно, в органи Служби безпеки України, в органи місцевого самоврядування, на державну службу, головою місцевої державної адміністрації, членом Центральної виборчої комісії, головою Національного агентства з питань запобігання корупції, членом Вищої ради правосуддя, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини тощо.

Поряд з цим, Комітет звернув увагу на те, що відповідно до частини першої статті 92 Закону України «Про державну службу» до посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників секретаріатів депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах.

Водночас, із вказаного переліку посад патронатної служби лише щодо помічників-консультантів народного депутата України пропонується внесення змін до спеціального законодавства, що визначатиме особливість прийняття

особи на таку посаду: заборону бути прийнятим на роботу у зв'язку із громадянством (підданством) іншої держави, окрім набуття такого громадянства примусово за умови проведення відповідної перевірки (Службою безпеки України, Національною поліцією та іншими державними органами), що передбачатиме, зокрема, проходження психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа. Серед іншого, такі вимоги не поширюватимуться на інші посади патронатних служб, передбачених у статті 92 Закону України «Про державну службу».

Правовий статус окремих з посад патронатних служб (з переліку, що наводиться у статті 92 Закону України «Про державну службу») не визначений іншим законом, яким можна було би визначити заборону на призначення на посаду «за умови наявності іншого громадянства» (як це запропоновано стосовно помічників-консультантів). Отже, в цьому випадку не забезпечено однаковий підхід до порядку прийняття на роботу (призначення на посаду) для посад з однаковим статусом – працівників патронатних служб.

При цьому не пропонується внесення змін до статті 92 Закону України «Про державну службу» для визначення єдиного підходу щодо заборони бути призначеним на посади патронатної служби громадянам, які мають громадянство (підданство) іншої держави, включаючи громадянство держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, крім випадку примусового автоматичного набуття громадянами України, які проживають / проживали на тимчасово окупованій території, громадянства російської федерації, за умови проходження ними відповідної перевірки.

Відповідно до частини четвертої статті 93 Регламенту Верховної Ради України комітет, до предмета відання якого належать питання регламенту, ухвалює експертний висновок на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам, який додається до висновку головного комітету та має бути поданий до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, проекту іншого акта для надання висновку.

Комітет, керуючись частиною четвертою статті 93 Регламенту Верховної Ради України, ухвалив експертний висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей зайняття деяких посад в органах державної влади, інших державних органах та органах місцевого самоврядування громадянами України, які мають громадянство іноземної держави», внесений Кабінетом Міністрів України (реєстр. № 14230 від 18.11.2025), та прийняв рішення направити його Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, який визначено головним з підготовки і попереднього розгляду цього законопроекту.

Голова Комітету

С.В.КАЛЬЧЕНКО

